

Oświadczenie rządowe

z dnia 31 stycznia 1922 roku

w przedmiocie polsko-niemieckiej umowy amnestyjnej z dnia 1 października 1919 r.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że w dniu 1 października 1919 roku podpisana została w Berlinie przez pełnomocników Rządów polskiego i niemieckiego umowa w sprawie wypuszczenia na wolność osób przytrzymanych i przyznania wolności od kar o treści następującej:

RZĄD POLSKI I RZĄD NIEMIECKI

powodowane pragnieniem, ażeby rokowania w sprawach wyłaniających się dla Polski i Niemiec z traktatu pokojowego, podpisanego w dniu 28 czerwca 1919 r. w Wersalu między Niemcami a Mocarstwami sprzymierzonymi i stowarzyszonymi, prowadzone były w duchu obopólnego porozumienia,

zgodziły się na to, aby przedewszystkiem unormować wypuszczenie na wolność osób uwięzionych przez Obie Strony wskutek powstania polskiego oraz ułożyć się co do zapewnienia daleko idącej bezkarności, i mianowały w tym celu swemi pełnomocnikami:

Rząd Polski:

Podsekretarza Stanu Prezydjum Rady Ministrów, P. D-ra Władysława Wróblewskiego,
Posła na Sejm Ustawodawczy P. D-ra Hermana Diamanda,
Posła na Sejm Ustawodawczy P. Wojciecha Korfańskiego;

Rząd Niemiecki:

Podsekretarza Stanu w Urzędzie dla Spraw Zagranicznych, Nadzwyczajnego Posła i Ministra Pełnomocnionego, P. Haniela von Haimhausen,

Dyrektora w Urzędzie dla Spraw Zagranicznych, Rzeczywistego Tajnego Radcę Legacyjnego, P. Ernsta von Simson

i Nadradcę Rejencji, P. Hr. Hugo von und zu Lerchenfeld auf Köfering und Schönberg.

Pełnomocnicy zgodzili się—po przedstawieniu wzajemnych pełnomocnictw i uznaniu ich za wystawione w należytej i właściwej formie—co do następujących postanowień:

Artykuł 1.

Zawierając umowę Strony zwolnią niezwłocznie wszystkie dotąd jeszcze nie wypuszczone na wolność osoby, które wskutek powstania polskiego zostały wzięte do niewoli z bronią w ręku, internowane, zabrane w charakterze zakładników lub też osadzone w areszcie prewencyjnym do miejsca ich stałego zamieszkania lub też do miejscowości przez nie wybranej. Wyłączone są od tego osoby, znajdujące się w areszcie śledczym lub które odsiadują karę i nie podpadają pod postanowienia art. 6 do 9 o umorzeniu kar.

W ten sam sposób władze polskie wypuszczą na wolność Niemców, którzyby jeszcze w Polsce byli przytrzymani i pozbawieni wolności, jako należący do armji niemieckiej lub dawniej wchodzący w skład tej armji.

Artykuł 2.

Z chwilą wejścia w życie tej umowy należy natychmiast wstrzymać wykonanie nałożonych w drodze dyscyplinarnej kar na osoby, które stosownie do art. 1 winny być uwolnione.

Artykuł 3.

Wszystkim osobom, które mają być wypuszczone na wolność, należy dozwoić zabranie tak przedmiotów w ich posiadaniu się znajdujących jak również odebranych im, o ile nie zachodzi uzasadnione podejrzenie nielegalnego nabycia posiadania tych przedmiotów. Nie będzie dozwolone zabranie wojskowej broni palnej i amunicji.

Artykuł 4.

Zorganizowanie odtransportowania i wyżywienia osób, które w myśl art. 1 mają być odesłane na terytorjum poza linią demarkacyjną, należy aż do chwili przekazania ich odnośnej władzy kraju ojeździego do państwa zwalnającego. Ono również ma zająć się odesłaniem do domu osób znajdujących się na jego własnym terytorjum.

Artykuł 5.

Każdej ze Stron umownych przysługuje prawo kontrolowania na miejscu wykonania postanowień art. 1 do 4 przez własnych przedstawicieli lub też przez przewidziane w art. 11 komisje mieszane.

Artykuł 6.

Obie Strony zawierając umowę zapewniają zupełną wolność od kar za wszelkie czyny ścigane sądownie lub dyscyplinarnie, popełnione przed wejściem w życie niniejszej umowy mianowicie także podczas powstania polskiego na terytorjach przyznanych Polsce tudzież plebiscytowych, a polegające na rozwinięciu działalności wojskowej, politycznej lub narodowej na korzyść Drugiej Strony. Pod to postanowie-

nie podpadają również—oprócz czynów, noszących znamiona zdrady stanu lub kraju—wykonanie czynności urzędowych, współdziałania w ruchu Rad ludowych jakoteż brania udziału w milicjach miejscowych i obywatelskich.

Każda ze Stron umowę zawierających zapewnia dalej zupełną wolność od kary za popełnione przed wejściem w życie niniejszej umowy w związku z powstaniem polskiem wykroczenia przeciw zarządzeniom władz wojskowych zarówno Jednej jak i Drugiej Strony, wydanym dla utrzymania spokoju publicznego, bezpieczeństwa i porządku, dalej za wykroczenia przeciw zakazom posiadania broni lub handlu bronią oraz przeciw przepisom ustawowym, uzasadniającym obowiązek służby wojskowej.

Artykuł 7.

Przyznanie wolności od kary pociąga za sobą uchylenie orzeczonych kar, wstrzymanie toczącego się postępowania oraz nie wdrażanie nowego postępowania.

Artykuł 8.

Osobom, które na zasadzie art. 7 zostaną wypuszczone na wolność, wolno powrócić do ich dawnego miejsca zamieszkania. Nie podlegają one tam żadnym innym ograniczeniom jak reszta ludności. Państwo, w obrębie którego przebywają, nie będzie stawiało żadnych przeszkód ich życzeniu udania się na terytorjum Drugiej Strony.

Artykuł 9.

W wypadkach przyznania wolności od kary zwrócone zostaną przedmioty, skonfiskowane w toku postępowania jeszcze prawomocnie nie zakończonego. Zwrócone zostaną również kaucje i podobne zabezpieczenia, dane w celu uniknięcia internowania, aresztowania lub wywiezienia, a to także wtedy, gdyby należało je uważać za przypadłe wobec niespełnienia przez osobę, która je dała, nałożonych na nią zobowiązań.

Artykuł 10.

Z powodu czyjejs działalności politycznej lub narodowej przed wejściem w życie niniejszej umowy nie będzie w przyszłości żadna ze Stron zawierających umowę stosowała do danych osób środków wyjątkowych.

Artykuł 11.

W celu zapewnienia zgodnego z postanowieniami niniejszej umowy i jednolitego przeprowadzenia zwolnienia osób jeszcze nie uwolnionych (art. 1—5) tudzież celem uniknięcia wątpliwości co do interpretacji prawnej niniejszej umowy utworzone zostaną w miarę potrzeby komisje mieszane, w skład których wchodzić będą przedstawiciele Stron zawierających umowę po jednym z każdej. Komisje mają w powyższym celu w szczególności prawo zwiedzania wszystkich więzień i obozów jeńców, znajdujących się po obu stronach linii demarkacyjnej, tudzież prawo wglądu we wszystkie dla uwolnienia mające znaczenie akty i dokumenty.

W razie niedojścia do zgody pomiędzy obu członkami komisji rozstrzyga neutralny sędzia rozjemczy, o którego wyznaczenie uproszony zostanie Prezydent Związku Szwajcarskiego.

Artykuł 12.

Niniejsza umowa ma być ratyfikowana, a dokumenty ratyfikacyjne wymienione jaknajrychlej w Berlinie.

Umowa wchodzi w życie z dniem wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

W dowód czego pełnomocnicy podpisali tę umowę i zaopatrzyli ją swemi pieczęciami.

Wygotowano w dwóch egzemplarzach w Berlinie, dnia 1 października 1919 roku.

gez. v. Haniel
v. Simson
Hugo Graf Lerchenfeld-Köfering

Dr. Wróblewski
Herman Diamand
Wojciech Korfanty

W związku z powyższą umową miała miejsce między pełnomocnikami obu Rządów wymiana następujących not:

Urząd dla Spraw
Zagranicznych
F. P. 2424.

Berlin, 1 października 1919 r.

Auswärtiges Amt
F. P. 2424.

Berlin, den 1 Oktober 1919 r.

An den

Vorsitzenden der Polnischen Delegation für die deutsch-polnischen Verhandlungen Herrn Unterstaatssekretär von Wróblewski, Hochwolgeborn.

Powołując się na dzisiejsze porozumienie z powodu dzisiaj zawartej polsko-niemieckiej Umowy w sprawie wypuszczenia na wolność osób przytrzymanych i przyznania wolności od kar, podpisany ma zaszczyt z polecenia swego Rządu potwierdzić Przewodniczącemu Polskiej Delegacji dla polsko-niemieckich rokowań Panu Podsekretarzowi Stanu, Wróblewskiemu, iż przy podpisaniu wspomnianej Umowy nastąpiło porozumienie co do następujących punktów.

- 1) Wykonanie przewidzianego w artykułach 1 do 5 niniejszej Umowy wypuszczenia na wolność osób przytrzymanych rozpoczęciem zostanie przez obie strony natychmiast bez wyczekiwania na określony w art. 12 czasokres wzniesienia umowy w moc prawną. W tym celu wysadzone zostaną bezzwłocznie zgodnie z art. 11 komisje mieszane.
- 2) W wypadku jeżeli ze strony niemieckiej wyrażonem zostanie życzenie ustanowienia w Poznaniu lub innym miejscu, na terytorjum poza linią demarkacyjną, określenie którego pozostawia się porozumieniu z Rządem polskim, przed podjęciem stostunków dyplomatycznych i konsularnych specjalnych przedstawicieli dla pośredniczenia w komunikacji między Niemcami i Polską (Biuro paszportowe), jako też dla obrony interesów tam zamieszkałych obywateli niemieckich, zostaną oni przez stronę polską dopuszczeni i działalności ich jakoteż komunikacji z przełożonymi władzami i ojczystemi nie będą stawiane żadne przeszkody. Wybór wspomnianych przedstawicieli nastąpi w porozumieniu z Rządem polskim.
- 3) Ze strony niemieckiej nie będą stawiane żadne trudności przedstawicielom polskiego Czerwonego Krzyża przy wykonaniu ich filantropijnej działalności, w szczególności przy wypłacie zasiłków rodzinnych.

Podpisany korzysta ze sposobności by oświadczyć ponownie Przewodniczącemu Polskiej Delegacji wyrazy swego wysokiego szacunku.

(—) von Haniel

Der Unterzeichnete beehrt sich, dem Vorsitzenden der Polnischen Delegation für die deutsch-polnischen Verhandlungen Herrn Unterstaatssekretär von Wróblewski mit Beziehung auf die Unterredung wegen des am heutigen Tage abgeschlossenen deutsch-polnischen Vertrags über die Entlassung festgehaltener Personen und die Gewährung von Straffreiheit im Auftrage seiner Regierung hiermit zu bestätigen, dass bei der Unterzeichnung dieses Vertrages Einverständnis über folgende Punkte bestanden hat:

- 1) Mit der Durchführung der in den Artikeln 1 bis 5 des Vertrages vorgesehenen Entlassung festgehaltener Personen wird auf beiden Seiten unverzüglich begonnen werden, ohne den im Artikel 12 bestimmten Zeitpunkt des förmlichen Inkrafttretens des Vertrags abzuwarten. Zu diesem Zwecke werden auch gemäss Artikel 11 alsbald gemischte Kommissionen zusammentreffen.
- 2) Sofern es deutscherseits für erwünscht gehalten werden sollte, in Posen oder in anderen noch mit der Polnischen Regierung zu vereinbarenden Orten im Gebiete jenseits der Demarkationslinie bis zur Aufnahme der diplomatischen und konsularischen Beziehungen besondere Vertreter für die Vermittelung des Verkehrs zwischen Deutschland und Polen (Passstellen) sowie im Bedarfsfall auch für die Wahrnehmung der Interessen der dortigen deutschen Reichsan gehörigen zu bestellen oder solche Vertreter dorthin zu entsenden, wird ihnen von polnischer Seite freies Geleit gewährt, auch ihrer Tätigkeit sowie ihrem Verkehr mit den heimsichen Zentralbehörden kein Hindernis in den Weg gelegt werden. Die Auswahl der Vertreter wird im Einvernehmen mit der Polnischen Regierung erfolgen.
- 3) Deutscherseits werden den Vertretern des polnischen Roten Kreuzes bei Ausübung ihrer charitativen Tätigkeit, insbesondere bei der Auszahlung von Familienunterstützungen, keine Schwierigkeiten bereitet werden.

Der Unterzeichnete benutzt den Anlass, um dem Herrn Vorsitzen den der Polnischen Delegation die Versicherung seiner ausgezeichneten Hochachtung zu erneuern.

gez. von Haniel

A

Monsieur le Sous-Secrétaire d'Etat von Haniel,
Président de la Délégation Allemande aux pourparlers polono allemands.

W odpowiedzi na notę dzisiejszą, niżej podpisany ma zaszczyt potwierdzić w imieniu swego Rządu Panu Haniel von Haimhausen, Podsekretarzowi Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Przewodniczącemu Delegacji Niemieckiej w rokowaniach polsko-niemieckich, że w chwili podpisania umowy polsko-niemieckiej dotyczącej wypuszczenia na wolność osób przytrzymanych i przyznania wolności od kar, nastąpiło porozumienie do punktów następujących:

1. Wykonanie przewidzianego w artykułach 1 do 5 niniejszej Umowy wypuszczenia na wolność osób przytrzymanych rozpoczęciem zostanie przez obie strony natychmiast bez wyczekiwania na określony w art. 12 czasokres wzrośnięcia umowy w moc prawną. W tym celu wysadzone zostaną bezzwłocznie zgodnie z art. 11 komisje mieszane.
2. W wypadku jeżeli ze strony niemieckiej w rażonym zostanie życzenie ustanowienia w Poznaniu lub innym miejscu, na terytorjum po za linią demarkacyjną, określenie którego pozostawia się porozumieniu z Rządem polskim, przed podjęciem stosunków dyplomatycznych i konsularnych, specjalnych przedstawicieli dla pośredniczenia w komunikacji między Niemcami i Polską (Biuro paszportowe), jako też dla obrony interesów tam zamieszkałych obywateli niemieckich, zostaną oni przez stronę polską dopuszczeni i działalności ich jakoteż komunikacji z przełożonymi władzami ojczystymi nie będą stawiane żadne przeszkody. Wybór wspomnianych przedstawicieli nastąpi w porozumieniu z Rządem polskim.
3. Ze strony niemieckiej nie będą stawiane żadne trudności przedstawicielom polskiego Czerwonego Krzyża przy wykonaniu ich filantropijnej działalności, w szczególności przy wypłacie zasiłków rodzinnych.

Podpisany korzysta ze sposobności by oświadczyć ponownie Panu Przewodniczącemu Niemieckiej Delegacji wyrazy swego wysokiego szacunku.

Berlin, 1 października 1919.

Wróblewski

(Stempel)

Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych rzeczonyj umowy nastąpiła w Berlinie dnia 23 października 1919 roku.

Minister Spraw Zagranicznych:

Skirmunt

En réponse à la note de ce jour le soussigné a l'honneur de confirmer au nom de son Gouvernement à Monsieur Haniel von Haimhausen, Sous-Secrétaire d'Etat au Ministère des Affaires Etrangères, président de la Délégation Allemande aux pourparlers polono-allemands, qu'au moment de la signature de la Convention polono-allemande relative à la libération des personnes retenues ainsi qu'à la garantie de l'impunité, il y eut accord sur les points suivants:

10. La libération des personnes retenues, prévue dans les articles 1 à 5 commencera immédiatement de part et d'autre sans attendre le moment fixé dans l'article 12 de l'entrée en vigueur formelle de la dite convention. C'est pourquoi des commissions mixtes se réuniront aussitôt à cet effet conformément à l'article 11.
20. Le Gouvernement Polonais est prêt avant l'établissement de part et d'autre de représentations diplomatiques et consulaires à accorder libre passage aux délégués spéciaux allemands établis ou envoyés à Poznań ou dans d'autres localités situées de ce côté de la ligne de démarcation à désigner après entente avec le Gouvernement Polonais. Ces délégués auraient pour mission de régler les affaires se rapportant à la communication entre la Pologne et l'Allemagne (bureau de passeports) et de se charger au besoin de la protection des intérêts des ressortissants allemands y établis. Le Gouvernement Polonais s'engage de même de ne point entraver ces représentants dans l'exercice de leurs fonctions ainsi que de les laisser librement se communiquer avec les organes centraux allemands. Toutefois le Gouvernement Polonais présume que le choix des représentants se fera après une entente préalable avec lui.
30. Le Gouvernement Polonais prend acte de la déclaration que du côté allemand il ne sera pas fait d'obstacles aux représentants de la Croix Rouge Polonaise dans l'accomplissement de leur mission humanitaire et en particulier lors du paiement des subsides des familles.

Le soussigné saisit cette occasion pour réitérer à Monsieur le Président de la Délégation Allemande l'assurance de sa considération très distinguée.
Berlin, le 1 octobre 1919.

signé: *Wróblewski*.

Sous-Secrétaire d'Etat,
Président de la Mission Polonaise.
(Stempel)

Polsko-niemiecka Umowa dodatkowa

do Umowy z dnia 1 października 1919 roku w sprawie wypuszczenia na wolność osób przytrzymanych i przyznania wolności od kar, podpisana w Berlinie 12 lutego 1921 roku.

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
NACZELNIK PAŃSTWA POLSKIEGO
JÓZEF PIŁSUDSKI

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należy, wiadomem czynimy:

W dn. 12 lutego 1921 r. podpisana została między Polską z jednej strony a Niemcami z drugiej Umowa dodatkowa do Umowy z dn. 1 października 1919 w sprawie wypuszczenia na wolność osób przytrzymanych i przyznania wolności od kar o następującem brzmieniu:

Umowa dodatkowa

do polsko - niemieckiej Umowy Amnestyjnej z dnia 1 października 1919 roku w sprawie wypuszczenia na wolność osób przytrzymanych i przyznania wolności od kar (Polsko-Niemiecka Umowa Amnestyjna).

Rząd Polski i Rząd Niemiecki, powodowane życzeniem dalszego wyrównania istniejących przeciwności, zgodziły się na to, aby zawrzeć układ, wychodzący zarówno pod względem czasowym jak rzeczowym poza ramy umowy z dnia 1 października 1919 roku, dotyczący wypuszczenia osób przytrzymanych i przyznania wolności od kar, i mianowały w tym celu swymi pełnomocnikami:

Rząd Polski:

Pana Dr. Alfreda Wysockiego, Chargé d'Affaires Rzeczypospolitej Polskiej, Radcę legacyjnego, Rotmistrza Pana Kazimierza Stanisława Szczepanika,

Rząd Niemiecki:

Dyrektora w Urzędzie dla Spraw Zewnętrznych Pana Gustawa Behrendta i Referenta pomocniczego w Urzędzie dla Spraw Zewnętrznych Pana Ernsta Schmidta.

Pełnomocnicy zgodzili się po wymianie wzajemnych pełnomocnictw i uznaniu ich za wystawione w należytej i właściwej formie na następujące postanowienia:

Artykuł 1.

Wszystkie dotąd jeszcze nie wypuszczone na wolność osoby, które wskutek dotychczasowego ruchu polskiego na obszarze granicznym Górnego Śląska lub z okazji wkroczenia sowieckich wojsk rosyjskich na terytorjum polskie, zostały internowane, zabrane w charakterze zakładników lub też osadzone w areszcie prewencyjnym, umawiające się strony zwolnią niezwłocznie do miejsca ich stałego zamieszkania lub też do miejscowości przez nie obranych. Wyłączone są osoby, które znajdują się w areszcie śledczym lub które odsiadują karę i nie podpadają pod postanowienia artykułów 6—9 o umorzeniu kar.

Ergänzungsvertrag

zum polnisch-deutschen Vertrage vom 1 Oktober 1919 über die Entlassung festgehaltener Personen und die Gewährung von Straffreiheit (Polnisch-deutscher Amnestievertrag).

Die Polnische Regierung und die Deutsche Regierung, von dem Wunsche geleitet, bestehende Gegensätze weiter auszugleichen, sind übereingekommen, eine über die Bestimmungen des Vertrages vom 1 Oktober 1919 sowohl zeitlich wie sachlich hinausgehende Vereinbarung über die Entlassung festgenommener Personen und die Gewährung von Straffreiheit zu treffen, und haben zu diesem Zwecke zu ihren Bevollmächtigten ernannt:

Die Polnische Regierung:

den Geschäftsträger der Polnischen Republik, Herrn Legationsrat Dr. Alfred von Wysocki und den Rittmeister, Herrn Kasimir Stanislaus Szczepanik,

Die Deutsche Regierung:

den Direktor im Auswärtigen Amt, Herrn Gustav Behrendt und den Hilfsreferenten im Auswärtigen Amt, Herrn Ernst Schmidt.

Die Bevollmächtigten haben sich, nachdem sie ihre Vollmachten ausgetauscht und diese in guter und gehöriger Form befunden haben, über folgende Bestimmungen geeinigt:

Artikel 1.

Die vertragschliessenden Teile werden alle von ihnen noch nicht auf freien Fuss gesetzten Personen, die aus Anlass der bisherigen polnischen Bewegung im oberschlesischen Grenzgebiet oder aus Anlass des Vorstosses der sowjetrussischen Truppen auf polnisches Gebiet interniert oder als Geiseln oder Schutzhäftlinge festgenommen worden sind, unverzüglich nach ihrem Heimatsort oder nach dem von ihnen gewählten Aufenthaltsort entlassen. Ausgenommen bleiben Personen, die sich in Untersuchungs- oder Strafhaft befinden und nicht unter die Bestimmungen der Artikel 6—9 über die Gewährung von Straffreiheit fallen.

W ten sam sposób Polska wypuści na wolność bezzwłocznie tych obywateli Rzeszy Niemieckiej, którzy wbrew ich woli znajdują się jeszcze w wojsku polskiem.

Artykuł 2.

Z chwilą wejścia w życie Umowy niniejszej należy natychmiast wstrzymać wykonanie kar, nałożonych w drodze dyscyplinarnej na osoby, które stosownie do artykułu 1 winny być uwolnione.

Artykuł 3.

Wszystkim osobom, które mają być wypuszczone na wolność, wolno zabrać przedmioty zarówno w ich posiadaniu znajdujące się, jak również i odebrane im, wyjąwszy wypadki, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie nielegalnego nabycia tychże. Wykluczona będzie wojskowa broń palna i amunicja.

Artykuł 4.

Zorganizowanie odtransportowania i wyżywienia osób, które w myśl artykułu 1 mają być zwolnione z terytorjum jednej Umawiającej się Strony na terytorjum Drugiej, należy do państwa zwalniającego, aż do chwili przekazania osób tych odnośnej władzy kraju ojczystego. Państwo zwalniające ma również zająć się odesłaniem do domu osób, znajdujących się na jego własnym terytorjum.

Artykuł 5.

Każdej z Umawiających się Stron przysługuje prawo kontrolowania na miejscu wykonania postanowień artykułów 1—4 przez własnych przedstawicieli lub też przez przewidziane w artykule 11 komisje mieszane.

Artykuł 6.

Każda z Umawiających się Stron zapewnia zupełną amnestję za wszelkie czyny ścigane sędziwnie lub dyscyplinarnie, popełnione przed dniem 1 grudnia 1920, w szczególności za czyny popełnione podczas ruchu polskiego na terytorjach odstąpionych oraz plebiscytowych, tudzież z okazji inwazji rosyjskiej, na terytorjum polskiem, a polegające na rozwinięciu działalności wojskowej, politycznej lub narodowej, i to albo na korzyść samej tylko Drugiej Strony, albo jednocześnie na korzyść Strony Trzeciej. Pod postanowienie to podpadają również czyny, mające znamiona zdrady stanu lub kraju, lub zdrady tajemnic wojskowych, dalej działalność mającą na celu przyłączenie obszarów kraju, co do których przynależności państwowej decyduje Komisja graniczna polsko-niemiecka. Natomiast pod postanowienie to nie podpadają czyny karalne, które mogą wpłynąć lub mają na celu wpłynięcie na plebiscyt Górnośląski, bądź drogą oddziaływania na poszczególne osoby uprawnione do głosowania, bądź na wynik ogólny plebiscytu. (Traktat Pokoju Artykuł 88, Aneks par. 3, ustęp 6),

Artykuł 7.

Amnestja pociąga za sobą uchylenie orzeczo-
nych kar, wstrzymanie toczącego się postępowania,

In gleicher Weise wird Polen diejenigen deutschen Reichsangehörigen, die wider ihren Willen im polnischen Heere festgehalten werden, alsbald entlassen.

Artikel 2.

Die Vollziehung disziplinarisch verhängter Strafen gegen die nach Artikel 1 zu entlassenden Personen ist bei Inkrafttreten dieses Vertrages sofort aussetzen.

Artikel 3.

Allen zu entlassenden Personen ist die Mitnahme der in ihrem Besitz befindlichen sowie der ihnen abgenommenen Gegenstände zu gestatten, soweit nicht begründeter Verdacht eines unrechtmässigen Erwerbs besteht. Ausgenommen hiervon bleiben militärische Schusswaffen und Munition.

Artikel 4.

Die Regelung des Abtransportes und der Verpflegung der Personen, die gemäss Artikel 1 von dem Gebiet des einen in das Gebiet des andern vertragschliessenden Teils zu entlassen sind, ist bis zur Übergabe an die zuständigen Heimatbehörden Angelegenheit des entlassenden Staates. Dieser hat auch für die Heimschaffung der in seinem eigenen Gebiete verbleibenden Personen Sorge zu tragen.

Artikel 5.

Jedem der vertragschliessenden Teile steht es frei, die Ausführung der Bestimmungen der Artikel 1—4 durch eigene Vertreter oder durch die in Artikel 11 vorgesehenen gemischten Kommissionen an Ort und Stelle prüfen zu lassen.

Artikel 6.

Jeder vertragschliessende Teil gewährt volle Straffreiheit für alle vor dem 1. Dezember 1920, namentlich auch während der polnischen Bewegung in den Abtretungs- und Abstimmungsgebieten oder aus Anlass des sowjetrussischen Vorstosses auf polnisches Gebiet, begangenen gerichtlich oder disziplinarisch strafbaren Handlungen, die auf eine militärische, politische oder nationale Betätigung entweder zu Gunsten des anderen Teils allein oder zugleich auch zu Gunsten einer dritten Macht zurückzuführen sind. Hierunter fallen Handlungen, die sich als Hoch- oder Landesverrat oder als Verrat militärischer Geheimnisse darstellen, ferner die Tätigkeit zu Gunsten der Zuteilung von Gebieten, über deren Staatszugehörigkeit die Kommission zur Festsetzung der polnisch-deutschen Grenze zu entscheiden hat. Dagegen fallen nicht hierunter strafbare Handlungen, die geeignet oder bestimmt sind, die Abstimmung in Oberschlesien durch Einwirkung auf die einzelnen Stimmberechtigten oder das Gesamtergebnis zu beeinflussen (Friedensvertrag Artikel 88, Anlage, par. 3, Absatz 6).

Artikel 7.

Soweit Straffreiheit gewährt wird, werden die verhängten Strafen erlassen, die anhängigen Ver-

- ewdrażanie nowego postępowania, oraz nieściąga-
- e kosztów postępowania sądowego.

Artykuł 8.

Polska i Niemcy zobowiązują się, każda ze
Stron, o ile chodzi o własnych jej obywateli, zezwo-
- na na powrót do dotychczasowych miejsc zamieszka-
- a osobom, które:

- a) z powodu czynów karalnych, wymienionych
w artykule 6, zmuszone były do opuszczenia
terytorjum jednego z Państw,
- b) z powodu zamieszek wojennych polsko-
sowiecko-rosyjskich, albo z powodu ruchów
antypolskich, względnie antyniemieckich, uszły
z terytorjum jednego z Obu Państw,
- c) na zasadzie artykułu 7 wypuszczone będą
na wolną stopę.

Osoby te nie będą podlegały żadnym innym
ograniczeniom, jak tylko tym, jakie stosowane są do
reszty ludności.

Artykuł 9.

W wypadkach przyznania amnestji zwrócone
zostaną przedmioty, skonfiskowane w toku postępo-
- wania jeszcze prawomocnie nie zakończonego. Zwró-
- cone zostaną również kaucje i podobne zabezpie-
- czenia, dane w celu uniknięcia internowania, areszto-
- wania lub wywiezienia, a to także wtedy, gdyby
- należało je uważać za przepadłe wobec niespełnienia
przez osobę, za którą je złożono, nałożonych na nią
zobowiązań.

Artykuł 10.

Żadna z Umawiających się Stron nie będzie
w przyszłości stosowała środków wyjątkowych do
danej osoby z powodu jej działalności politycznej
lub narodowej z przed dnia 1 grudnia 1920 r.

Artykuł 11.

W celu zapewnienia zgodnego z postanowie-
- niem artykułów 1—5 Umowy niniejszej i równomier-
- nego zwolnienia osób nie znajdujących się na wolnej
stopie, tudzież celem uniknięcia wątpliwości co do
interpretacji prawnej Umowy niniejszej, utworzone
zostaną w miarę potrzeby Komisje mieszane, w któ-
- rych skład wchodzić będą przedstawiciele Umawia-
- jących się Stron, po jednym z każdej. Komisje mają
w powyższym celu w szczególności prawo zwiedza-
- nia wszystkich więzień i obozów jeńców, znajdujących
się na terytorjach obu Umawiających się Stron, tu-
- dzież prawo wglądania we wszystkie dla uwolnienia
mające znaczenie akta i dokumenty.

W razie niedościa do zgody pomiędzy obu człon-
- kami Komisji rozstrzyga neutralny Sędzia rozjemczy,
c którego wyznaczenie uproszony będzie Prezydent
Związku Szwajcarskiego. Orzeczenia Komisji tudzież
sędziów rozjemczych obowiązują Obie Strony.

fahren eingestellt, neue Verfahren nicht eingeleitet
und Verfahrenskosten nicht eingezogen.

Artikel 8.

Polen und Deutschland verpflichten sich, ein
jeder Teil soweit seine eigenen Staatsangehörigen
in Betracht kommen, die Rückkehr an den bishe-
- rigen Wohnsitz denjenigen Personen zu gestatten, die

- a) wegen einer der im Artikel 6 aufgeführten
Straftaten das Gebiet eines der beiden Staa-
- ten haben verlassen müssen,
- b) aus Anlass der polnisch-sowjetrussischen
Kriegswirren oder polenfeindlicher bezw.
deutschfeindlicher Bewegung aus dem Ge-
- biete eines der beiden Staaten geflüchtet sind,
- c) auf Grund des Artikels 7 auf freien Fuss
gesetzt werden.

Diese Personen werden keinen anderen Be-
- schränkungen unterworfen als die übrige Bevölkerung.

Artikel 9.

Soweit Straffreiheit gewährt ist, werden Gegen-
- stände, die in einem noch nicht rechtskräftig erle-
- digten Verfahren beschlagnahmt worden sind, zurück-
- gegeben. Desgleichen werden Kautionen oder äh-
- nliche Leistungen zurückerstattet, die zwecks Abwen-
- dung einer Internierung, Verhaftung oder Verschlep-
- peng geleistet worden sind, und zwar auch dann,
wenn sie als verfallen zu gelten hätten, weil die
Person, zu deren Gunsten die Sicherheitsleistung
erfolgte, den ihr auferlegten Verpflichtungen nicht
nachgekommen ist.

Artikel 10.

Keiner der vertragschliessenden Teile wird in
Zukunft eine Person wegen einer vor dem 1. Dezem-
- ber 1920 erfolgten politischen oder nationalen Be-
- tätigung einer Ausnahmebehandlung unterwerfen.

Artikel 11.

Um eine den Bestimmung der Artikel 1—5
dieses Vertrags entsprechende gleichmässige Entlas-
- sung der nicht auf freiem Fusse befindlichen Per-
- sonen zu gewährleisten und um Zweifel über die
rechtliche Auslegung des Vertrags zu beheben, wer-
- den nach Bedarf gemischte Kommissionen gebildet, die
sich aus je einem Angehörigen der vertragschlies-
- senden Teile zusammensetzen. Die Kommissionen
haben insbesondere das Recht, zu diesem Zwecke
in den Gebieten beider vertragschliessender Teile
alle Gefängnisse und Gefangenenlager zu besuchen
und Einsicht in alle für die Entlassung erheblichen
Akten und Urkunden zu verlangen.

Einigen sich die beiden Mitglieder einer Kom-
- mission nicht, so entscheidet ein neutraler Schieds-
- richter, um dessen Ernennung der Schweizerische
Bundespräsident gebeten werden soll.

Die Entscheidungen der Kommissionen und der
Schiedsrichter sind für die beiderseitigen Behörden
bindend.

Artykuł 12.

Postanowienia Umowy niniejszej nie znajdują zastosowania do osób, które popełniły czyny karalne przez to iż:

- a) z bronią w rękę wzięły udział w walkach sowieckich wojsk rosyjskich przeciwko armii polskiej;
- b) czynne były jako organy administracyjne w rosyjskim sowieckim zarządzie obszarów, okupowanych przez czerwoną armję.

Artykuł 13.

Przez postanowienia Umowy niniejszej nie doznają zmiany:

- a) protokół ugody Polsko-Niemieckiej, zawarty w Olsztynie w dniu 13 października 1920 r., dotyczący uregulowania powrotu osób, które z powodu zamieszek wojennych uszły z obwodu Działdowskiego do Niemiec;
- b) konwencja Polsko-Niemiecka o wymianie jeńców, zawarta w prawomocnym protokole z dnia 23 listopada 1920 r.;
- c) ugoda Polsko-Niemiecka, zawarta w Kwidzynie dnia 13 grudnia 1920 r., dotycząca uregulowania powrotu osób, które z powodu zamieszek wojennych uszły z powiatu Brodnickiego do Niemiec.

Artykuł 14.

Niniejsza Umowa, której teksty polski i niemiecki są zarówno obowiązujące, ma być ratyfikowana, a dokumenty ratyfikacyjne wymienione jak najrychlej w Warszawie.

Umowa wchodzi w życie z dniem wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

Na dowód czego pełnomocnicy podpisali niniejszą Umowę i wycisnęli na niej swe pieczęcie.

Wygotowano w dwóch oryginałach w Berlinie dn. dwunastego lutego 1921 r.

(L. S.) Dr. Alfred WYSOCKI
(L. S.) Kazimierz Stanisław SZCZEPANIK
(L. S.) Gustav Behrendt
(L. S.) Ernst Schmidt

Protokół końcowy.

Niżej podpisani Pełnomocnicy Rządu Polskiego i Rządu Niemieckiego, a mianowicie:

w imieniu Rządu Polskiego:

Pan Dr. Alfred Wysocki, Charge d'Affaires Rzeczypospolitej Polskiej, Radca legacyjny,

i Rotmistrz Pan Kazimierz Stanisław Szczepanik,

w imieniu Rządu Niemieckiego:

Dyrektor w Urzędzie dla Spraw Zewnętrznych
Pan Gustav Behrendt

Artikel 12.

Ausgenommen von den Bestimmungen dieses Vertrages bleiben diejenigen Personen, die sich dadurch strafbar gemacht haben, dass sie

- a) mit der Waffe in der Hand an den Kämpfen der sowjetrussischen Truppen gegen die polnische Armee teilgenommen haben,
- b) als Verwaltungsorgane in der sowjetrussischen Verwaltung des von der Roten Armee besetzten Gebietes tätig gewesen sind.

Artikel 13.

Nicht berührt werden von den Bestimmungen dieses Vertrages

- a) das im Protokoll vom 13. Oktober 1920 in Allenstein getroffene polnisch-deutsche Übereinkommen über die Regelung der Rückkehr der aus Anlass der Kriegswirren aus dem Bezirke Soldau nach Deutschland geflüchteten Personen,
- b) das im rechtskräftigen Protokoll vom 23. November 1920 niedergelegte polnisch-deutsche Abkommen über den Gefangenen austausch,
- c) das im Protokoll vom 13. Dezember 1920 in Marienwerder getroffene polnisch-deutsche Übereinkommen über die Regelung der Rückkehr der aus Anlass der Kriegswirren aus dem Kreise Strassburg nach Deutschland geflüchteten Personen.

Artikel 14.

Dieser Vertrag, dessen polnischer und deutscher Wortlaut beide massgebend sind, soll ratifiziert und die Ratifikationsurkunden sollen sobald als möglich in Warschau ausgetauscht werden.

Der Vertrag tritt am Tage des Austausches der Ratifikationsurkunden in Kraft.

Zu Urkund dessen haben die Bevollmächtigten diesen Vertrag unterzeichnet und mit ihren Siegeln versehen.

Ausgefertigt in doppelter Urschrift in Berlin, am zwölften Februar 1921.

(L. S.) Dr. Alfred WYSOCKI
(L. S.) Kazimierz Stanisław SZCZEPANIK
(L. S.) Gustav BEHRENDT
(L. S.) Ernst SCHMIDT

Schlussprotokoll.

Die unterzeichneten Bevollmächtigten der Polnischen Regierung und der Deutschen Regierung, nämlich

für die Polnische Regierung:

der Geschäftsträger der Polnischen Republik, Herr Legationsrat Dr. Alfred von Wysocki und der Rittmeister, Herr Kasimir Stanislaus Szczepanik,

für die Deutsche Regierung:

der Direktor im Auswärtigen Amt, Herr Gustav Behrendt

i Referent pomocniczy w Urzędzie dla Spraw Zewnętrznych Pan Ernst Schmidt, oświadczają w chwili podpisania powyższej Umowy co następuje:

Uwolnienie osób uwięzionych, przewidziane w wykonaniu artykułów 1—5 Umowy niniejszej, zostanie obustronnie niezwłocznie zarządzane, nie czekając na termin formalnego wejścia jej w życie w myśl artykułu 14. W tym celu zborą się też w najbliższym czasie Komisje mieszane, stosownie do postanowienia artykułu 11.

Wygotowano w dwóch oryginałach w języku polskim i niemieckim w Berlinie dnia dwunastego lutego 1921 roku.

Dr. Alfred Wysocki
Kazimierz Stanisław Szczepanik
Gustav Behrendt
Ernst Schmidt.

MINISTERJUM
SPRAW ZAGRANICZNYCH
№ IV. Po 6518.

Berlin, d. 28 kwietnia 1921.

Do Pana Przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej Radcy Legacyjnego Dr. Wysockiego, w/m.

Powołując się na omawiania zawartej w dniu 12 lutego roku bieżącego Umowy Dopelniającej do Umowy Niemiecko-Polskiej w sprawie zwolnienia więźniów i przyznania wolności od kar, niżej podpisany, na zlecenie swego Rządu, ma zaszczyt potwierdzić Panu Przedstawicielowi Rzeczypospolitej Polskiej, p. Radcy Legacyjnemu, D-owi Wysockiemu, że przy podpisywaniu powyższej Umowy nastąpiło porozumienie co do następujących punktów:

- 1) Za terytorjum pograniczne, w duchu artykułu 1 uważa się pas 30 kilometrowej szerokości z obudwóch stron granicy.
- 2) Przez osoby, wymienione w artykule 12 punkcie b. Umowy rozumieć należy nie takie osoby, które urzędy państwowe lub komunalne, istniejące przed wkroczeniem Czerwonej Armji do Polski, zajmowały celem utrzymania prawidłowego funkcjonowania administracji po wycofaniu się Polskich Wojsk i Władz administracyjnych, lecz takie osoby, które dobrowolnie wstąpiły do administracji zorganizowanej w niektórych miejscowościach przez bolszewików na wzór rosyjskich sowietów.

Niżej podpisany korzysta ze sposobności, aby ponowić Panu Przedstawicielowi Rzeczypospolitej Polskiej zapewnienie swego wysokiego szacunku.

W zastępstwie
(podpis): *Kessler*

und der Hilfsreferent im Auswärtigen Amt, Herrn Ernst Schmidt, geben bei Unterzeichnung des vorstehenden Vertrags folgende Erklärung ab:

Mit der Durchführung der in den Artikeln 1—5 des Vertrags vorgesehen Entlassung festgehaltener Personen wird auf beiden Seiten unverzüglich begonnen werden, ohne den im Artikel 14 bestimmten Zeitpunkt des förmlichen Inkrafttretens des Vertrags abzuwarten. Zu diesem Zwecke werden auch gemäss Artikel 11 alsbald gemischte Kommissionen zusammentreten.

Ausgefertigt in doppelter Urschrift in polnischer und deutscher Sprache in Berlin, den zwölften Februar 1921.

Dr. Alfred Wysocki.
Kazimierz Stanisław Szczepanik.
Gustav Behrendt.
Ernst Schmidt.

AUSWÄRTIGES AMT
№ IV. Po 6518.

Berlin, den 28 April 1921.

An den Geschäftsträger der Polnischen Republik Herrn Legationsrat Dr. von Wysocki, Hochwohlgeboren hier.

Der Unterzeichnete beehrt sich, dem Geschäftsträger der Polnischen Republik, Herrn Legationsrat Dr. von Wysocki, mit Beziehung auf die Besprechungen wegen des am 12. Februar d. J. abgeschlossenen Ergänzungsvertrags zum deutsch-polnischen Verträge über die Entlassung festgehaltener Personen und die Gewährung von Straffreiheit, im Auftrage seiner Regierung hiermit zu bestätigen, dass bei der Unterzeichnung dieses Vertrags Einverständnis über folgende Punkte bestanden hat:

- 1) Als Grenzgebiet im Sinne des Artikels 1 wird ein Streifen von 30 Kilometern Breite beiderseits der Grenze angesehen.
- 2) Unter den im Artikel 12 des Vertrags zu b angeführten Personen sind nicht solche Personen zu verstehen, die staatliche oder kommunale Ämter, die bereits vor dem Einrücken der Roten Armee in Polen bestanden, zwecks Aufrechterhaltung einer geordneten Verwaltung nach Abrücken der polnischen Truppen und Verwaltungsorgane fortgeführt haben, sondern nur solche Personen, die freiwillig in die von Bolschewisten an einigen Stellen nach sowjet-russischem Muster organisierte Verwaltung eingetreten sind.

Der Unterzeichnete benutzt auch diesen Anlass, um dem Herrn Geschäftsträger der Polnischen Republik die Versicherung seiner vorzüglichsten Hochachtung zu erneuern.

Im Auftrage: *Kessler*

Poselstwo Polskie
w Berlinie
Nr. 3808

Berlin, dnia 10 maja 1921 r.

J. Wielmożny Pan v. Kessler Rzeczywisty Radca Referujący w Urzędzie dla Spraw Zewnętrznych w Berlinie.

Powołując się na wymianę zdań dotyczącą Umowy dodatkowej do Umowy polsko-niemieckiej w sprawie wypuszczenia na wolność osób przytrzymanych i przyznania im wolności od kar, zawartej dnia 12 lutego r. b. niżej podpisany z polecenia swojego Rządu ma zaszczyt niniejszem potwierdzić Panu v. Kessler'owi, Rzeczywistemu Radcy Referującemu w Urzędzie Spraw Zewnętrznych w Berlinie, że przy podpisaniu wspomnianej Umowy istniała zgodność co do następujących punktów:

- 1) Jako obszar graniczny w myśl art. 1 rozumieć należy pas szerokości 30 km. zarówno po jednej, jak i po drugiej stronie granicy.
- 2) Do kategorii osób, wyszczególnionych w art. 12 pod b. wspomnianej Umowy nie należy zaliczać osób, które celem utrzymania regularnej administracji i po opuszczeniu tej części kraju przez wojska i organa administracyjne polskie dalej pełniły państwowe i komunalne czynności, istniejące jeszcze przed wkroczeniem Czerwonej Armji do Polski; należy natomiast zaliczać jedynie osoby, które dobrowolnie wstąpiły do administracji ustanowionej przez bolszewików w niektórych miejscach na wzór podobnych instytucji w Rosji Sowieckiej.

Niżej podpisany korzysta i z tej sposobności by ponownie wyrazić Panu Rzeczywistemu Radcy Referującemu w Urzędzie dla Spraw Zewnętrznych zapewnienia swojego szacunku i poważania.

Wysocki

Poselstwo Polskie
w Berlinie
Nr 4163

Berlin, dnia 21 maja 1921 r.

J. Wielmożny Pan v. Kessler Rzeczywisty Radca Referujący w Urzędzie dla Spraw Zewnętrznych w Berlinie.

Powołując się na wymianę zdań dotyczącą Umowy Dodatkowej do Umowy polsko-niemieckiej w sprawie wypuszczenia na wolność przytrzymanych osób i przyznania im wolności od kar, zawartej dnia 12 lutego r. b. niżej podpisany z polecenia swojego Rządu ma zaszczyt niniejszem potwierdzić Panu v. Kessler'owi, Rzeczywistemu Radcy Referującemu w Urzędzie dla Spraw Zewnętrznych p. Gustawa Behrendt'a, że celem usunięcia niejasności w tekście polskim wyżej wymienionej Umowy zgodzono się obopólnie przy ogłoszeniu tejże:

- 1) na zastąpienie w art. 1 ustęp 2 słów „wypuści na wolność” słowem „zwolni”.
- 2) na przedstawienie słów w pierwszym zdaniu art. 6 w następujący sposób: „Każda z umawiających się Stron zapewnia zupełną amnestję za wszelkie czyny polegające na rozwinięciu działalności wojskowej, politycznej lub narodowej, i to albo na korzyść samej tylko Drugiej Strony, albo jednocześnie na korzyść Strony Trzeciej, ścigane sądownie lub dyscyplinarnie, a popełnione przed dniem 1 grudnia 1920, w szczególności za czyny popełnione podczas ruchu polskiego na terytorjach odstąpionych oraz plebiscytowych, tudzież z okazji inwazji rosyjskiej na terytorjum polskiem”.

Niżej podpisany korzysta i z tej sposobności, by ponownie wyrazić Panu Rzeczywistemu Radcy Referującemu w Urzędzie dla Spraw Zewnętrznych zapewnienia najgłębszego szacunku.

Wysocki

Ministerjum
Spraw Zagranicznych
№ IV. Po. 8377-4.

Berlin d. 25 Maja 1921 r.

AUSWÄRTIGES AMT

Berlin, den 25 Mai 1921.

№ IV Po. 8377/4.

102782

Do Przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej Pana Radcy Legacyjnego Dr. Alfreda Wysockiego w Berlinie.

An den Geschäftsträger der Polnischen Republik, Herrn Legationsrat Dr. Alfred von Wysocki, Hochwohlgeboren, Berlin.

Powołując się na omawianie podpisanej w dniu 12 lutego 1921 roku umowy dopełniającej do Niemiecko-Polskiej Umowy o zwolnieniu więźniów i przyznaniu wolności od kar, niżej podpisany, w zastępstwie chorego Dyrektora Ministerjum Spraw Zagranicznych, p. Gustawa Behrendt'a na zlecenie Rządu Niemieckiego, ma zaszczyt potwierdzić niniejszym Panu Przedstawicielowi Rzeczypospolitej Polskiej, Radcy Legacyjnemu, Dr-owi Alfredowi Wysockiemu, że przy ogłoszeniu umowy, obydwie strony zawierające ta-

Mit Bezug auf die Besprechungen über den am 12 Februar 1921 unterzeichneten Ergänzungsvertrag zum deutsch-polnischen Vertrage über die Entlassung festgehaltener Personen und die Gewährung von Straffreiheit, beehrt sich der Unterzeichnete in Vertretung der erkrankten Direktors im Auswärtigen Amte, Herrn Fustav Behrendt, im Auftrage der Deutschen Regierung dem Geschäftsträger der Polnischen Republik, Herrn Legationsrat Dr. Alfred von Wysocki hiermit zu bestätigen, dass beide ver-

rową, doszły do porozumienia w sprawie uzgodnienia niejasności polskiego tekstu wyżej wymienionej umowy.

- 1) W artykule 1 ustępu 2 wyrazy: „wypuści na wolność” zastąpić wyrazem: „zwolni”.
- 2) Wyrazy pierwszego zdania w artykule 6 przestawić w sposób następujący: „Każda z Umawiających się Stron zapewnia zupełną amnestję za wszelkie czyny, polegające na rozwinięciu działalności wojskowej, politycznej, lub narodowej, i to albo na korzyść samej tylko Drugiej Strony, albo jednocześnie na korzyść Strony Trzeciej, ścigane sądownie lub dyscyplinarnie, popełnione przed dniem 1 grudnia 1920 roku, w szczególności za czyny popełnione podczas ruchu polskiego na terytorjach odstąpionych, oraz plebiscytowych, tudzież z okazji inwazji rosyjskiej na terytorjum polskiem”.

Niżej podpisany korzysta i z tej sposobności, by ponowić Panu Przedstawicielowi Rzeczypospolitej Polskiej, Radcy Legacyjnemu, Dr-owi Alfredowi Wysockiemu, zapewnienie swego wysokiego szacunku.

Podpis: *Kessler*

tragsschliessenden Teile zwecks Beseitigung von Unklarheiten im polnischen Wortlaut des oben erwähnten Vertrages übereingekommen sind, bei der Bekanntmachung des Vertrages

- 1) im Artikel 1 Absatz 2 die Worte „wypuści na wolność” durch das Wort „zwolni” zu ersetzen;
- 2) die Worte des ersten Satzes im Artikel 6 in nachstehender Weise umzustellen: „Każda z Umawiających się Stron zapewnia zupełną amnestję za wszelkie czyny polegające na rozwinięciu działalności wojskowej, politycznej lub narodowej, i to albo na korzyść samej tylko Drugiej Strony, albo jednocześnie na korzyść Strony Trzeciej, ścigane sądownie lub dyscyplinarnie, a popełnione przed dniem 1 grudnia 1920, w szczególności za czyny popełnione podczas ruchu polskiego na terytorjach odstąpionych oraz plebiscytowych, tudzież z okazji inwazji rosyjskiej na terytorjum polskiem”.

Der Unterzeichnete benutzt auch diesen Anlass, um dem Geschäftsträger der Polnischen Republik, Herrn Legationsrat Dr Alfred von Wysocki, die Versicherung seiner vorzüglichsten Hochachtung zu erneuern.

Kessler

Zaznajomiwszy się postanowieniami pomienionej Umowy i Protokołu końcowego oraz z treścią dokonanej w uzupełnieniu tej Umowy wymiany not między pełnomocnikami polskim i niemieckim z daty 28 kwietnia, 10 maja, 21 maja i 25 maja 1921 r., w myśl upoważnienia udzielonego przez Sejm Ustawą z dnia 14 października roku 1921 rzezoną Umowę ratyfikuję i oświadczam, że będzie ona ściśle wykonywana.

Na dowód czego niniejszy akt ratyfikacyjny został podpisany i opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Działo się w Warszawie dnia 14 listopada roku tysięcznego dziewięćsetnego dwudziestego pierwszego.

(L. S.) *J. Piłsudki*

Minister Spraw Zagranicznych:

Skirmunt

Protokół

o wymianie dokumentów ratyfikacyjnych.

Niżej podpisani, zgromadziwszy się w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Pałac Brühla w Warszawie, celem przystąpienia do wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Naczelnika Państwa Polskiego i Prezydenta Państwa Niemieckiego w przedmiocie Konwencji dodatkowej do układu polsko-niemieckiego z dn. 1 października 1919 r., dotyczącego wypuszczenia na wolność osób przytrzymanych i przyznania wolności od kar, podpisanej w Berlinie 12 lutego 1921 r., jakoteż dołączonego do niej protokołu, po okazaniu wspomnianych dokumentów, uznanych przy zbadaniu ich za dobre i należyte co do formy — wymiany dokonali.

Na dowód czego, niżej podpisani należycie upoważnieni w tym względzie sporządzili protokół niniejszy, który opatrzili swemi pieczęciami.

Sporządzono w Warszawie, dn. 5 grudnia 1921 r.

Jackowski
Berndorf

Proces Verbal

de l'échange des Ratifications.

Les soussignés, s'étant réunis au Ministère des Affaires Etrangères, Palais Brühl, à Varsovie pour procéder à l'échange des Ratifications du Chef de l'Etat Polonais et du Président de l'Etat Allemand sur la Convention Additionnelle à l'Accord polono-allemand du 1 Octobre 1919 relatif à l'élargissement des personnes arrêtées et à la remise de peines, signée à Berlin le 12 Février 1921, ainsi que sur le protocole y annexé, les Instruments ont été produits et ayant été après examen trouvés en bonne et due forme, l'échange a été opéré.

En foi de quoi les soussignés dûment autorisés à cet effet ont dressé le present procès verbal qu'ils ont revêtu de leurs cachets.

Fait à Varsovie, le 5 Décembre 1921.

Jackowski
Berndorf